

W XXI wieku uczelnie amerykańskie i polskie walczą o to samo

Turbokapitalizm, który obecnie kontroluje świat, nie tylko stosuje gospodarkę rynkową, ale także społeczeństwo rynkowe, w którym wszystko jest na sprzedaż, w tym tzw. wspólne dobro, jakim jest edukacja. W listopadzie 2014 Amerykańskie Stowarzyszenie Uniwersyteckich Profesorów (*American Association of University Professors*) opracowało Deklarację na 100-lecie AAUP (*the AAUP Centennial Declaration*) i dało nam do podpisania. Byłoby może wskazane, by podobny proces miał miejsce i w III RP.

ANDRZEJ TARGOWSKI

Western Michigan University, USA

Deklaracja:

Wspólne dobro zależy od wolności w poszukiwaniu prawdy i jej wolnej prezentacji

Definicja zasady akademickiej wolności i dożycia (*tenure*) – 1940

1. Uniwersytet jest wspólnym dobrem, a nie prywatną instytucją przynoszącą zysk, zatem interes korporacji i prywatnego biznesu nie powinien dyktować programu, czego należy uczyć i co badać.
2. Życie uniwersyteckie powinno odzwierciedlać wszystkie wymiary ludzkiego bytu i powinno być zbudowane na pełnej i otwartej kooperacji różnicowanej (*diverse*) profesury i studentów.
3. Głównymi celami uczenia jest przekazywanie wiedzy i rozbudzanie twórczości; uczenie nie jest nakierowane tylko na rozwijanie „kwalifikacji roboty” (*job skills*).
4. Głównym celem badań jest tworzenie nowej wiedzy, a wolność akademicka jest podstawą w wolnym poszukiwaniu prawdy i jej prezentacji. Badania nie mogą być ograniczone tylko do ulepszania zysków korporacji.
5. Po uczeniu i badaniach, trzecią misją uniwersytetów jest angażowanie środowisk i adresowanie społecznych dysproporcji, a nie powodowanie „angażowania przedsiębiorstw” lub „rozwoju ekonomicznego”.
6. Wszyscy pracujący na uczelniach mają prawo do godnego i wspólnego miejsca pracy, wolnego od śledzenia i autorytarnego dyktowania oraz sprzeciwu, gdy następuje degradacja warunków pracy.
7. Studenci są następną generacją oświeconych i zhumanizowanych obywateli, a nie tylko źródłem dochodów uczelni lub kredytobiorcami niespłacalnych pożyczek.
8. Informacyjne i komunikacyjne techniki są przyjmowane jako narzędzia uczenia i badań, lecz nie powinny być stosowane tak, aby pogorszyć jakość edukacji lub w celu zredukowania czasu na kontakty profesor-student.
9. Administracja uniwersytecka powinna opierać się redukcjom nakładów na publiczną edukację i odwrócić proces zwielokrotniania wyższych stanowisk w kierownictwie, z których wiele jest niepotrzebnych.
10. Współkierowanie uczelnią przez profesurę (*faculty shared governance*) jest głównym fundamentem każdego uniwersytetu, który ceni wartości uczenia i badań. Władza profesury w zatrudnianiu, awansowaniu pracowników nauki i kształtowaniu programów nauczania nie może być pomniejszana przez sponsorów, zaufanych (*trustees*) lub administratorów. Podobnie głos profesury w budżetowaniu, planowaniu instytucjonalnym i innych wewnętrznych operacjach nie może być marginalizowany.

tłum. Andrzej Targowski